

Overraskelse at se, at samtlige Partier i Udvalget var enedes om at nedsætte de 11 ha til 7 ha eller ca. 13 Tdr. Land. Nu indrømmer jeg, at det er bedre, naar man har fastsat, at det skal være Middeljord. I Ministerens Forslag staar der „som Regel“, men jeg vil mene, at det er bedre at bruge Betegnelsen Middeljord, den kan jo dog slaa til begge Sider. Jeg maa forstaa Udvalgets Stilling saaledes, at naar det gaar ned til 13 Tdr. Land Middeljord, betyder det, at man kan gaa helt ned til 6—7 Tdr. Land og selvfølgelig ogsaa op til 20 Tdr. Land. Vi har stillet et Ændringsforslag, der lyder saaledes: „Naar vedkommende Menighedsraad udtaler sig derfor, skal der ved Embedet blive et Jordareal svarende til 11 ha (ca. 20 Tdr. Land) middelgod Jord bekvemt beliggende for Præstegaarden“. Vi er af den Mening, at ca. 13 Tdr. Land — det kan altsaa være ikke saa lidt under, men ogsaa noget over, efter Forholdene — er for lidt Jord at bevare ved Præstegaardene. Det ærede Medlem fra Rønne (Hauge) talte om, hvor meget Hartkorn der kunde være paa de 13 Tdr. Land, men man kan jo hverken lave Mel eller Gryn af Hartkorn, saa det betyder ikke meget. Der er gjort den Bemærkning, at 13 Tdr. Land svarer til de største Husmandsbrug, der efter dette Lovforslag er Tale om at oprette, men man maa nu ikke vente — det har man ikke nogen som helst Ret til —, at disse Præstegaardsjorder vil blive drevet saa intensivt som Husmandsbrug, Husmandsbrugene drives ved Mandens og Konens eget personlige Arbejde, men her er der Tale om at faa Udbytte af et saadant mindre Jordbrug ved en fremmed Karls Arbejde og Hjælp. Denne Jord vil derfor ikke blive drevet saa intensivt som Husmandsbrug, men maa nødvendigvis blive drevet som et ganske almindeligt Landbrug i noget større Træk. Men dette Areal vil i Virkeligheden under en saadan Driftsform give en voksen Karl for lidt at bestille, og naar Præsten — jeg gaar ud fra, at Præsten som Regel selv skal drive denne Jordlod — vil holde en dygtig Karl, vil det nok vise sig, at det vil være vanskeligt for ham at faa en virkelig dygtig Karl, hvis denne skal være ene om alt det Arbejde, der forefalder, af hvad Art det end er. En dygtig Karl vil sætte Pris paa at have en Dreng til Hjælp ved visse Arbejder. Derfor vil det være meget bedre for Præsten at have en Jordlod af den Størrelse, som den højtærede Minister har foreslaaet, end en saa lille

Lod, som Udvalget her foreslaar. Som jeg sagde før, vil det i denne Præstegaard ikke være muligt saaledes at tage alle Smaating i Betragtning, som det kan ske paa et Husmandsbrug. Vel kan Præsten paa et saadant mindre Brug holde Køretøj — han skal jo have Køretøj —, og Jordbruget kan ogsaa skaffe ham det nødvendige i Husholdningen af Mælk og andre Fødevarer, men det er min Overbevisning, at en Jordlod som den, vi foreslaar, vil give Præsten en forholdsvis større økonomisk Støtte, end de ca. 13 Tønder Land, som er foreslaaede af Udvalget, vil give. Der vil Udbyttet i for høj Grad blive slugt af Arbejdslønnen, fordi Jorden ikke kan drives saa intensivt som et Husmandsbrug. Jeg vil tilføje, at der er det gode ved at opretholde det Forhold, at Præsten har nogen Jord, at han derved rent økonomisk faar en Tilknytning til Menigheden, til de Folk, han bor imellem, gennem de fælles Interesser.

Jeg skal indskrænke mig til disse Bemærkninger og tillade mig at anbefale det af mig og mine Meningsfæller stillede Ændringsforslag.

Axel Møller: Naar jeg tillader mig at tage Ordet i denne Sag, hvor jeg ganske mangler Sagkundskab, er det, fordi jeg fra sagkyndiges Side, fra Præster, der har prøvet, hvorledes det er at drive større Jordlodder, og ogsaa fra andre Landbrugere har hørt Udtalelser, som stadfæster, hvad det ærede Medlem fra Sæby (Pinstrup) har udtalt, nemlig at de af Fler-tallet foreslaaede 7 ha middelgod Jord som Maksimum af, hvad der kan blive tilbage ved Præstegaarden, absolut er for lidt. Jeg talte endnu i Morges med en Præst, jeg mødte, som fortalte mig, at han nede paa Falster havde kunnet drive en Præstegaardslod paa over en Snes Tønder Land ved Hjælp af en fast Karl og lidt løs Hjælp, og han sagde, at det vilde være absolut ufordelagtigt for Præsterne, om de 7 ha middelgod Jord, 13 Tdr. Land, skulde være Maksimum; han vilde meget bestemt tilraade, at Præsterne fik Lov til at beholde noget mere.

I Forvejen er Præsterne vel nok en af de Samfundsklasser eller maaske den Samfundsklasse, der i Forhold til sin Uddannelse er daarligst økonomisk aflagt, des mere maa man da passe paa her fra Rigsdagens Side, at der gøres Ret og Skel ogsaa overfor Præsterne. Jeg sympatiserer i høj Grad med, at der søges oprettet Husmandsbrug, men det er dog rimeligt,